

100 minuten

Titel: Ilja Leonard Pfeijffer

Auteur: Jacques Brooijmans

Thema: Schrijven geïnspireerd door dichters

Voor: midden- en bovenbouw havo/vwo

Inspiratiebron: Gedicht Ilja Leonard Pfeijffer

Thema: rijm en ritme

Ilja Leonard Pfeijffer (Rijswijk, 1968)

Ilja Leonard Pfeijffer wakte vanaf zijn debuut veel discussie en zelfs woede op. In 1998 debuteerde hij als 30-jarige met de bundel *Van de vierkante man* die het jaar daarop werd gehonoreerd met de C. Buddingh'-prijs voor debuten en bovendien werd hij ermee genomineerd voor de prestigieuze VSB Poëzieprijs. In 2014 ontving hij voor de roman *La Superba* de Libris Litertaurprijs.

Zijn notoriteit dankt hij aan een discussie uit 2000. In een artikel in het tijdschrift *Bzzlletin* over 'De mythe van de verstaanbaarheid' ageerde hij tegen de 'verstaanbare gedichten', gedichten die voor voordracht bedoeld en geschikt zijn, maar die op papier niet overleven. Hij verlangde 'gewaagde metaforen, vernieuwende woordcombinaties, ongebruikelijke woorden of verontrustende syntaxis'.

De centrale en provocerende stelling was: 'Onbegrijpelijke poëzie is altijd beter dan makkelijke poëzie'. Hij legde vooral uit hoe de associaties werkten, niet alleen voor het gedicht (dat organisch groeit door de ene

associatie op de andere te stapelen), ook voor de dichter en vooral ook voor de lezer: 'Je moet je analytisch hoofd dat wil snappen hoe het zit afschroeven. Poëzie lezen is een vorm van vermoeden'. Alleen zulke poëzie 'kan een mens veranderen', door de dingen niet rechtstreeks bij de naam te noemen, maar 'door ze te laten zien, voelen, ruiken en proeven'. Maar intussen zou Pfeijffer ook bijna Japans-eenvoudige gedichten publiceren, omdat hij nooit lang hetzelfde soort gedicht achter elkaar wilde schrijven.

Idyllen: een vloedgolf van zilte vragen en zwarte conclusies die zwelt als de zee bij nacht, terwijl de verlaten sloepen kraken in de haven en netten van vissers huilen. In de klassieke vorm van rijmende alexandrijnen.

Vorbereiding:

In 2016 won Ilja Leonard Pfeijffer de VSB Poëzieprijs met zijn bundel Idyllen.

Zorg dat er voor iedere leerling een kopie van het gedicht beschikbaar is. Lees met de klas hardop het gedicht van Ilja Leonard Pfeijffer bijvoorbeeld door, in de volgorde waarin de leerlingen zitten, steeds een leerling te laten lezen tot een punt. Zo wordt het een meerstemmig geheel. Deel dan de schrijfpdracht uit.

Nadat de leerlingen zelf een gedicht geschreven hebben, kunnen meerdere gedichten worden voorgelezen en besproken in de klas. Leerlingen kunnen ook samenwerken aan een gedicht. Vorm, klank en fantasie zijn belangrijk. De Idyllen in de bundel hebben geen titel maar een nummer.

ILJA LEONARD PFEIJFFER IDYLLEN

7

Maar vrienden, lieve dichtertjes van Nederland en België, ik moet met jullie praten. Want het weer is omgeslagen. Winter komt. De nachten ontbloten zich bezweet met woelende gedachten. De dagen worden afgeraffeld. Anders zouden de juiste vragen aan de orde komen. Koude gerechten worden rillend opgediend. De angst is van de bange dingen wel het allerbangst. We kunnen nu niet meer volstaan met poezenplaatjes op ons profiel, voorspelbaar ongewone praatjes van hoe de pannenkoeken en de Marokkaan,

van hoe er spiegelfietsen in de grachten staan,
van hoe het Vondelpark en daarna op je stoep,
van vroeger, nu en ooit misschien en hondenpoep
die in een kunstcollectie opgenomen is,
van het relativeren van een groot gemis,
van kamerplanten die op Friedrich Nietzsche lijken,
van het bestaan van onvermoede buitenwijken,
van sjoelbakcontroleurs, Oranjecomité,
beslommeringen, poppenliefdes. Ik zeg nee.
Wie nu nog durft te schrijven, heeft de dure plicht
iets méér te leveren dan een zesmingedicht
dat met verwondering naar de ontroering kijkt
en zeer ontroerd verwonderd echt op alles lijkt
wat eerder al ten onrechte werd aangezien
voor poëzie. We moeten onder ogen zien
dat onze knusse niche steeds knusser dreigt te worden.
Terwijl de broze poort belaagd wordt door de horden,
gaat ons debat erover hoe te masturberen.
We kunnen nu nog op subsidies teren
en punniken als meisjes. Maar. Er is een maar.
Want wat wij doen is, lang of kort gepraat, niet waar.
Het is onwaarheid om de waarheid te negeren.
Terwijl we slechts ons eigen tijdverdrijf creëren
en luid op eigen borst en elkaars smoelen slaan,
weergalmt geschut achter de kim. Er kraait geen haan,
al hebben we elkaar toch ruim drie keer verraden.
Op roze laarsjes door elkaars moerasje waden
en broze bellen blazen in het ballenbad –
dat kunnen we en daarmee heb ik het gehad.
Een mens is niet gemaakt om eieren te leggen.
Wie iets te zeggen meent te hebben, moet iets zeggen.
De winter komt en hij zal vele jaren duren.
De dichters zullen zingen bij de bange vuren
of niet meer dichters zijn. We moeten alles weten
wat googelende vingers dagelijks vergeten.

**Geen deconstructies meer, geen cryptogram, geen quiz.
We zullen moeten leren zeggen hoe het is.
Ik heb het zelf in het verleden fout gedaan,
ontwortelaartje dat ik mij daar was. De waan
dat ik de toch al losse schroeven nog meer moest
ontregelen en hoopjes zekerheden woest
moest ondergraven, heeft de zaak geen goed gedaan.
Ook wie een goede vraag heeft, wil graag zijn verstaan,
want anders is er niemand meer die het nog snapt.
Ik heb met te veel lucht naar lucht gehapt
om ademnood met woest gehoest te laten stikken,
terwijl ik onderschatte hoe de mensen wikken
en wegen en aan alles echt behoefte hebben
behalve aan wat zekerheden weg doet ebben.
De romantiek van épater la bourgeoisie
heeft stof verzameld als een dierbare relikwie
dat relevantie en urgentie heeft verloren.
Wie niet weet hoe hij voelen moet, moet weer eens
horen.
Profeten staan niet op een rots in de woestijn
om eenzaam kemelharig ongehoord te zijn.
Wanneer de wereld doldraait van de gekkenpraat,
zal hij op primetime uitleggen waar het om gaat
en in de modder met een fluorhesje aan
met nabestaanden zeer eendrachtig nabestaan.
Het onweert. Of is dat de hoefslag van de horden
die stof opwerpen van het zuiden tot het noorden
en oceanen met hun woede zullen keren
dat droog land stille zee wordt en de steden meren,
de automaten ijs verstrekken en ons geld
als almaar vallend stof niet langer wordt geteld?
Ik hoor het raarste nieuws van onze buitenposten:
we zijn de door de evolutie afgelosten.
De torens zijn al lang gevallen. Overmorgen
zal hoogstwaarschijnlijk hopelozer zijn dan morgen.**

**Ik wil hier niet apocalyptisch zitten wezen.
Maar winter komt. We moeten luchten leren lezen.
Dus vrienden, grote dichters van heel Nederland
en België, waar wordt geschreeuwd is taal vacant.
Ik vraag niets, wil niets, eis niets, heb niets uit te
leggen.
Maar kunnen we misschien beginnen iets te zeggen?**

Opdracht betreffende Idylle 7.

Idylle 7. gaat erover dat we het over veel onbetekenends hebben.

-**Welke onbenulligheden** maken wij volgens jou in onze wereld heel belangrijk ? **Schrijf op.**

En over **welke belangrijke zaken** zouden we het volgens jou wel moeten hebben? **Schrijf op.**

-**Tot wie zou jij je willen richten?** **Schrijf op.** (Pfeijffer richt zich tot 'dichtertjes').

-**Kies vier woorden uit dit gedicht** die je zelf zou willen gebruiken. **Schrijf ze op.** Kies (originele) woorden die je zelf niet direct zou gebruiken.

-**Kies bij elk woord een ander woord** dat bij je opkomt, het tegenovergestelde of iets wat ermee te maken heeft.

-**Schrijf nu een gedicht in alexandrijnen**, ongeveer zestien regels, gericht aan degene(n) die je al genoemd hebt. Verwerk op zo origineel mogelijke manier het onbetekenende, waarover het zo vaak gaat, en het belangrijke waarover je het wilt hebben.

De betekenis is belangrijk, niet het rijm.

Alexandrijn:

*Versmaat ontleend aan de Franse Roman d'Alexandre (12de eeuw) die bestaat uit een **zesvoetige jambe**, veelal met een pauze / syntactische grens na de derde versvoet, waardoor de regel in twee gelijke helften wordt gesneden.*

*Een **jambe** is een onbeklemtoonde lettergreep gevolgd door een beklemtoonde: kort - lang*

Aan de hand van deze opdracht, met als inspiratiebron Idylle 7. schreef Goran Bouaziz het volgende gedicht.

Iets moois

Het lijkt soms of de dingen die er echt toe doen worden overschaduwed door onze zucht naar poen.

De aarde wordt steeds warmer maar toch gaat het hier vaker om kleine muntjes en stroken papier of het gaat om onbenulligere zaken

waar zelfs de slimste mensen een probleem van maken.

Over zwarte of witte of stroopwafelpiet, over of in een lied een taalfout zit of niet.

**Intussen spoelen lijken aan op stranden ver
van ons vandaan. Bommen vallen en her en der
wordt in het Midden-Oosten een ziekenhuis zo vol
als een legbatterij gebombardeerd of een school.
Maar misschien heeft het wel iets moois dat over ons land
minder dramatische dingen staan in de krant.**

Goran Bouaziz, Marnixgymnasium Rotterdam